

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้แบ่งแนวทางการศึกษาวิจัยเป็น 2 แนวทาง คือ

1. การวิจัยเอกสาร เป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมแนวทาง ความคิด ทฤษฎี ข้อมูลต่างๆ จากหนังสือ, ตำรา, วิทยานิพนธ์, เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืนกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

2. การวิจัยภาคสนาม เป็นการศึกษาค้นคว้า ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากกลุ่มประชากรตัวอย่าง รวมทั้งใช้การสังเกตการณ์ภาคสนาม เพื่อศึกษาพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมประกอบในการศึกษาวิจัย

3.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกพื้นที่ หมู่บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ เพราะว่า หมู่บ้านแม่กำปองมีกิจกรรมชุมชน คือ กิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน ซึ่งเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาชุมชนด้านต่างๆ ซึ่งมีรูปแบบกิจกรรมที่น่าสนใจ เพราะเกิดความคิดริเริ่มมาจากชุมชนเอง โดยมีหน่วยงานรัฐต่างๆ คอยสนับสนุน เป็นไปตามหลักการปกครองท้องถิ่นปัจจุบัน ซึ่งเริ่มเห็นผลกระทบที่เปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ หลายๆ ด้าน และได้เกิดโครงการหารูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ ประกอบกับโครงสร้างชุมชนมีความหลากหลายในกลุ่มต่างๆ แม้จะเป็นกลุ่มเล็ก ไม่เป็นทางการ มีโครงสร้างแบบหลวมๆ แต่ก็ได้เริ่มมีบทบาทมากขึ้น แม้ว่าบางส่วนจะเริ่มหันเน้นไปทางด้านเศรษฐกิจก็ตาม แต่ก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมในนโยบาย และยังมีแนวโน้มในการพัฒนาไปด้านอื่นๆ ได้ อีกทั้งกระบวนการต่างๆ ที่ผ่านมา มีการเรียนรู้ทางการเมืองผ่านสถาบันต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เช่น กลุ่มองค์กรหน่วยงานรัฐ, กลุ่มอาชีพในชุมชน, นักท่องเที่ยว เป็นต้น อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เห็นภาพชัดเจนในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

3.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพประกอบกับพื้นที่ในการศึกษาไม่กว้างนัก มีประชากรทั้งหมด 418 คน ซึ่งเป็นประชากรที่อยู่ในช่วงทำงาน (20-59 ปี) จำนวน 256 คน ตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านเล็กๆ แบ่งเป็นปึกหรือปาง ผู้วิจัยจึงได้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้นำชุมชน	จำนวน	5	คน
2. กลุ่มชาวบ้าน	จำนวน	12	คน

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มชาวบ้านแบ่งตามกลุ่มบ้าน (ปาง)

กลุ่มบ้าน	จำนวน (คน)
ปางนอก	2
ปางกลาง	2
ปางขอนแก่น	2
ปางโตน	2
ปางใน 1	2
ปางใน 2	2
รวม	12

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างประกอบด้วยรายละเอียด 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป สอดถามเกี่ยวกับ

- ชื่อ – สกุล
- อายุ
- อาชีพ / รายได้
- ที่อยู่

จ. กลุ่มคนที่สังกัด / ตำแหน่ง / ระยะเวลาที่สังกัด

ฉ. ปัจจัยส่วนตัวและประสบการณ์อื่น ๆ

ส่วนที่ 2 เป็นส่วนข้อคำถามที่จะนำมาอธิบายผลการศึกษาวิจัยในการวิจัย 3 ประการ คือ

ประการแรก ทำให้ทราบการดำเนินกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืนว่ามีรูปแบบเช่นไร และประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมอะไรบ้าง ตั้งแต่การตัดสินใจจัดกิจกรรม, การดำเนินกิจกรรม, การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรม และการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินกิจกรรม

ประการที่สอง ทำให้ทราบผลการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นภายหลังการดำเนินกิจกรรม เพื่อเป็นปัจจัยในการศึกษาใช้ประกอบการอธิบายการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้น

ประการที่สาม ทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายหลังการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมา ซึ่งอาจสะท้อนภาพออกมาหลายอย่าง เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การรวมกลุ่มผลประโยชน์, บทบาทกลุ่มในชุมชน, การเคลื่อนไหวทางสังคม ฯลฯ อันจะใช้วิเคราะห์และอธิบายภาพการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเด็น ความเสมอภาคทางการเมือง, สมรรถภาพของระบบการเมืองและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบการเมือง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงอรรถาธิบาย พรรณนาความจากเอกสารและข้อมูลการวิจัยภาคสนาม โดยมีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง, แนวคิดการเรียนรู้ทางการเมือง, แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน